

Fingrid Oyj

Taustadokumentti tasevastaavien ehtomuutoksista 3/2026

Vaihe: Sidosryhmäkonsultaatio

10.3.2026

Vaihe:
Sidosryhmäkuuleminen
10.3.2026

1 Johdanto

Fingrid vastaa Suomen hetkellisen tehotasapainon ylläpidosta ja valtakunnallisesta taseselvityksestä. Jokaisen sähkömarkkinoilla toimivan osapuolen on jatkuvasti huolehdittava sähkötaseestaan, eli osapuolen on ylläpidettävä sähkön tuotannon, hankinnan, kulutuksen ja myynnin välinen tehotasapaino. Sähkönhankinnan ja sähköntoimituksen välistä erotusta kutsutaan tasepoikkeamaksi. Osapuolilla on oltava avoin toimittaja, joka tasapainottaa osapuolen sähkötaseen. Tasevastaavaksi kutsutaan osapuolta, jonka avoin toimittaja on Fingrid.

Euroopan komission sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Komission asetukset (EU) 2017/2195) 5 artiklan 4 kohdan mukaan sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä 18 artiklan mukaiset tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset.

Energiavirasto on 21.3.2025 antamassaan päätöksessä velvoittanut Fingrid Oyj:n toteuttamaan tasevastaavien vakuuksien määräytymisen kokonaisperiaatteiden selvityksen ja toimittamaan vahvistettavaksi Energiavirastolle selvityksen perusteella päivitetty tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisen perusteet 24.4.2026 mennessä.

Tasehallinnan suuntaviivojen 10 artiklan mukaisesti Fingrid järjestää julkisen kuulemisen ennen tasevastaaville asetettavien vakuusvaateiden määräytymisperusteita koskevan ehdotuksen toimittamista hyväksyttäväksi Energiavirastoon. Lisäksi yleisiin taseselvityksen ehtoihin esitetään muutoksia liittyen energiavarastojen tasekäsitteeseen. Siirtoverkonhaltijan on kuultava sidosryhmiä ehtomuutoksista vähintään yhden kuukauden ajan.

Fingrid käynnistää nyt (10.03.2026) julkisen kuulemisen tasevastaaville tässä asiakirjassa kuvatuista ehdotuksista. Kuuleminen päättyy 07.04.2026. Muutokset:

- Tasevastaavien ehdot ja edellytykset, liite 1 Osa 2: Fingrid Oyj:n yleiset taseselvityksen ehdot, kappale 6 tasevastaavien asettamat vakuudet
- Tasevastaavien ehdot ja edellytykset, liite 1 Osa 2: Fingrid Oyj:n yleiset taseselvityksen ehdot, kappale 8.2.4 Energiavirasto ja 7.1.3.2 verkonhaltijan raportointi.

Tämä asiakirja kuvaa keskeisimmät esitetyt muutokset perusteluineen. Vakuusmallin muutokset on kuvattu tarkemmin julkaistussa erillisessä selvityksessä. Tässä julkisessa kuulemisessa annetut lausunnot huomioidaan Energiavirastolle toimitettavaan esitykseen. Lausunnot välitetään Energiavirastolle sellaisenaan ja ovat täten julkisia. Mikäli sidosryhmäpalautte sisältää liikesalaisuuksia tai muita luottamuksellisia kohtia, yksilöikää salattavat osuudet.

Vaihe:
Sidosryhmäkuuleminen
10.3.2026

2 Tasevastaavien taseselvityksessä käytettävä vakuusmalli ja sen perusteet

Pohjoismainen vakuusmalli on sovittu tasevastaavan ja taseselvitysyhtiö eSett Oy:n (eSett) välisessä taseselvityssopimuksessa sekä tasevastaavan ja Fingridin välisessä tasepalvelusopimuksessa. Kunkin tasevastaavan on asetettava vakuus siltä varalta, että tasevastaava ei pysty syystä tai toisesta täyttämään taloudellisia velvoitteitaan. Vakuuksilla varmistetaan järjestelmävastaava Fingridin päätehtävien toiminta taloudellisten riskien realisoituessa. Riittävät vakuudet suojaavat myös tasevastaavia nousevilta kustannuksilta tilanteissa, joissa jokin tasevastaava aiheuttaa toiminnallaan merkittäviä kustannuksia ennen toimintansa päättymistä.

Pohjoismaisessa taseselvityksessä käytetään dynaamista vakuusmallia. eSett laskee vakuusvaatimukset viikoittain uusimman tase- ja hintatiedon perusteella ja hallinnoi tasevastaavien asettamia vakuuksia. eSett seuraa riskitilannetta viikon aikana ja laskee vakuusvaateet tarvittaessa uudelleen. Vakuusvaateet kasvavat ja pienevät dynaamisesti markkinatilanteen muuttuessa, jolloin vakuuden suuruus vastaa mahdollisimman hyvin todellista vastapuoliriskiä. Vastapuoliriski vaihtelee yli ajan riippuen hintatasoista ja tuotannon ja kulutuksen volyymeista.

Vakuudella katetaan tasevastaavien suorittamatta olevista velvoitteista aiheutuva vastapuoliriski, sekä tilanne, jossa tasevastaavan hankinta loppuu kokonaan tai osittain, ja tasevastaavan tasepalvelu- ja taseselvityssopimukset joudutaan tästä syystä purkamaan.

Vastapuoliriski koostuu seuraavista osista:

1. Taseselvitysjaksot, joilta taseselvityssummat on laskutettu, mutta ei vielä maksettu.
2. Taseselvitysjaksot, joilta taseselvityssummat ovat tiedossa, mutta niitä ei ole vielä laskutettu.
3. Taseselvitysjaksot, joiden aikana tasevastaava on ollut aktiivinen, mutta joiden osalta tasepoikkeamia ei tiedetä. Vain kaupat ja tasepoikkeamakorjaukset tiedetään.
4. Tulevat taseselvitysjaksot, joiden aikana tasevastaava on aktiivinen, mutta joiden osalta tasevastaavan toiminnasta ei ole vielä tietoa. Tämä on otettava huomioon, koska on olemassa riski, että taloudellisissa vaikeuksissa oleva tasevastaava voisi luistaa velvoitteistaan sähkömarkkinoilla ja kerryttää merkittävästi suurempia tasepoikkeamia kuin normaalisti, kunnes tämä huomataan ja estetään.

Vakuuslaskennan vakiokaavaan voidaan tehdä muutoksia silloin, kun se ei vastaa osapuolen vastapuoliriskiä. Vakuusvaateita voidaan muuttaa esimerkiksi yleisten lomapäivien, viivästyneiden maksujen, markkinoiden muutosten ja sähköpörssi-markkinoiden laskelmien viiveiden takia. Lisäksi vakuusvaateet voidaan laskea eri kaavalla tilanteissa, joissa vakiokaavaa ei voida soveltaa tietyille tasevastaavalle tai se ei vastaa tasevastaavan vastapuoliriskiä.

Vaihe:
Sidosryhmäkuuleminen
10.3.2026

3 Listaus esitetyistä ehtomuutoksista (pääkohdat)

3.1 Tasepalvelusopimuksen Liite 1, Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsi-
kirja, osa 2: Fingrid Oyj:n yleiset taseselvityksen ehdot (tunnus: FG-2026-38)

3.1.1 Tasevastaavan asettamat vakuudet kappale 6

Uuden ehdotuksen mukainen vakuuskaava:

$$Vakuusvaade = S_{maksut} + S_{tasepoikkeamat} + 1/7 * (V_{kulutus} + V_{myynnit} - V_{tuotanto}) * P_{keskihinta}$$

- **Esitetty muutos: Tuotannon huomiointi ($V_{tuotanto}$)**

- *Muutos: Tuotantovolyyymi huomioidaan vakuuskaavan toisessa osassa seitsemältä viimeksi selvitetyltä päivältä (alkaen 19 päivää ennen kuluvaan päivää ja päättyen 13 päivää ennen kuluvaan päivää). Tuotannon huomiointia varten ensin lasketaan vuorokausimarkkinan keskihinta seitsemältä viimeksi selvitetyltä päivältä. Tämän jälkeen lasketaan samalta ajanjaksolta taseselvitysjaksoittain tasevastaavan tuotanto, joka on tuotettu taseselvitysjaksoilla, joiden vuorokausimarkkinahinta on korkeampi kuin laskettu vuorokausimarkkinan keskihinta sekä lasketaan samalta ajanjaksolta taseselvitysjaksoittain tasevastaavan tuotanto, joka on tuotettu taseselvitysjaksoilla, joiden vuorokausimarkkinahinta on alempi kuin laskettu vuorokausimarkkinan keskihinta. Vakuusvaateen laskennassa huomioidaan 75 % tuotannosta, joka on tuotettu taseselvitysjaksoilla, joiden vuorokausimarkkinan hinta on korkeampi kuin keskimääräinen vuorokausimarkkinan hinta ja 25 % tuotannosta, joka on tuotettu taseselvitysjaksoilla, joiden vuorokausimarkkinahinta on alempi kuin laskettu vuorokausimarkkinan keskihinta.*
- *Tausta: Energiavirasto on velvoittanut osana selvityspyyntöään Fingridiä kehittämään vakuuskaavaa tasevastaavien taseessa olevan tuotannon huomioimiseksi. Tietyin rajoituksin tuotanto voidaan nähdä vastapuoliriskiä vähentävänä tekijänä. Riskitasoon vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi tasevastaavan taseessa olevien tuotantojen osalta tuotantomuoto, tuotantolaitoksen koko, tuotantolaitosten kokonaismäärä sekä tasevastaavan omistus- ja hallintasuhteet eri tuotantolaitoksissa sekä tehdyt kaupalliset sopimukset (esim. PPA-sopimus).*

Säätökykyinen tuotanto pienentää tasevastaavan riskiä enemmän kuin joustamaton tuotanto. Tässä kehitettävässä vakuusmallissa tuotannon

Vaihe:
Sidosryhmäkuuleminen
10.3.2026

säätökyky arvioidaan tarkastelemalla, onko tuotanto ajoitettu vuorokausimarkkinan keskimääräistä kalliimmille vai halvemmille taseselvitysjaksosille.

- **Esitetty muutos: Vakuuskaavan tasepoikkeamanhinta ($P_{\text{keskihinta}}$)**
 - *Muutos: Tasepoikkeamanhinnan ollessa negatiivinen käytetään kyseisen taseselvitysjakson osalta vakuuskaavan keskihinnan laskennassa itseisarvoa nykyisen nolla-arvon sijaan.*
 - *Tausta: Järjestelmävastaava joutuu tasapainottamaan sähköverkon taajuutta ostoilla tai myynneillä kaikilla hintatasoilla. Tasevastaavien ylijäämää säädetään nykyisin aktiivisesti pois, jolloin negatiiviset tasepoikkeamat hinnat ovat yleistyneet ja tasepoikkeamanhinnan itseisarvon käyttäminen keskihintaa laskettaessa vastaa avautuvaa vastapuoliriskiä sen sijaan, että taseselvitysjakson hintana laskennassa käytettäisiin arvoa nolla.*

- **Esitetty muutos: Vakuuskaavan ensimmäisen osan maksut (S_{maksut})**
 - *Muutos: Vakuusmallia ja vakuuden laskentakaavan S_1 komponenttia kehitetään siten (S_{maksut}), että vakuuden laskentakaavassa käytetään lähempänä vakuuslaskenta-ajankohtaa olevia jo lopullisia taseselvitystietoja. Lopullisilla taseselvitystiedoilla tarkoitetaan tietoja, jotka on raportoitu eSettin taseselvitykseen viimeistään 13 päivänä toimituspäivän jälkeen. Vakuuslaskennassa käytetään 21 vuorokauden tietoja laskettuna 14. päivästä ja päättyen 34. päivään kuluva päivästä. Laskennassa lasketaan tasevastaavan laskutettujen tuotannon ja kulutuksen volyymimaksujen ja tasepoikkeaman volyymimaksujen summien keskiarvoa, sisältäen mahdollisen arvonnisäveron. Maksujen laskennassa hintoina käytetään kulloinkin voimassa olevia hintoja kyseiseltä jaksolta.*
 - *Tausta: Nykyisin vakuusvaateen laskenta perustuu kolmen viimeksi laskutetun viikon tietoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuusvaade pohjautuu enimmäkseen tietoihin, jotka ovat vanhempia kuin suorittamatta olevat summat. Vakuudenlaskennassa ehdotetaan käytettäväksi vakuuslaskenta-ajankohtaa mahdollisimman lähellä olevia taseselvitystietoja, jotka on raportoitu lopullisina taseselvitykseen.*

Vaihe:
Sidosryhmäkuuleminen
10.3.2026

- **Esitetty muutos: Vakuuskaavan ensimmäisen osan tasepoikkeamat ($S_{\text{tasepoikkeamat}}$)**
 - *Muutos: Vakuusmallia ja vakuuden laskentakaavan S_2 komponenttia kehitetään siten ($S_{\text{tasepoikkeamat}}$), että maksamattomat tasepoikkeamakustannukset lasketaan kahdessa osassa. Ensimmäisessä osassa käytetään tasevastaavan todellisista tasepoikkeamista aiheutuneita kustannuksia ja saamisia. Vakuuslaskennassa käytetään siten 8 vuorokauden tietoja laskettuna 14. päivästä ja päättyen 21. päivään kuluva päivästä. Toisessa osassa tasepoikkeaman volyymeina käytetään vakuuslaskennassa 13 vuorokauden takaisia tietoja laskettuna 14. päivästä ja päättyen 26. päivään kuluva päivästä. Laskennassa käytetään taseselvitysajaksokohtaisia volyymeja itseisarvoina ja joista lasketaan summa kyseiseltä aikaväliltä. Tasepoikkeamahintana vakuuslaskennassa käytetään 13 vuorokauden tietoja laskettuna edellisestä päivästä ja päättyen 13. päivään kuluva päivästä. Taseselvitysajaksokohtaisten hintojen itseisarvoista lasketaan keskiarvo kyseiseltä aikaväliltä. Laskentakaavan $S_{\text{tasepoikkeamat}}$ -komponentin laskennassa laskentaan otetaan vakuusvaateen kustannukset kaavan ensimmäisen ja toisen osan mukaisesti laskettuna ne yhteen. Osien summa ei voi olla negatiivinen.*
 - *Tausta: Nykyisin vakuusvaateen laskenta perustuu kolmen viimeksi lasketun viikon tietoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuusvaade pohjautuu enimmäkseen tietoihin, jotka ovat vanhempia kuin suorittamatta olevat summat. Vakuudenlaskennassa ehdotetaan käytettäväksi vakuuslaskenta-ajankohtaa mahdollisimman lähellä olevia taseselvitystietoja, jotka on raportoitu lopullisina taseselvitykseen.*
- **Esitetty muutos: Vakuuskaavan toisen osan kulutus & myynnit (V_{kulutus} & V_{myynnit})**
 - *Muutos: Kaavan toisen osan komponenttien V_{kulutus} (kulutus) ja V_{myynnit} (kaupalliset myynnit) laskennassa ehdotetaan käytettäväksi viimeisintä saatavilla olevaa lopullista taseselvitystietoa, jotta laskennan tulos kuvastaisi mahdollisimman hyvin sen hetkistä vastapuoliriskiä.*
 - *Kaavan toisen osan V_{kulutus} -komponentin tiedot laskettaisiin uudessa mallissa niin, että V_{kulutus} kulutusvolyymit olisivat seitsemältä viimeksi selvitetyltä päivältä (alkaen 19 päivää ennen kuluva päivää ja päättyen 13 päivää ennen kuluva päivää).*
 - *V_{myynnit} -komponentin tiedot olisivat muutoksen jälkeen niin, että kahden välisen kauppojen myynnit olisivat seitsemältä viimeksi selvitetyltä päivältä, jolta volyymit ovat saatavilla (alkaen kahdeksan päivää ennen ku-*

Vaihe:
Sidosryhmäkuuleminen
10.3.2026

luvaa ja päättyen kaksi päivää ennen kuluvaan päivään) ja sähköpörssi-kauppojen myynnit seitsemältä viime päivältä, joilta volyymit ovat saatavilla (alkaen seitsemän päivää ennen kuluvaan päivään ja päättyen yksi päivä ennen kuluvaan päivään).

- *Tausta: Vakuuskaavan toisen osan muutoksilla on tarkoitus varmistaa, että kaava heijastaa vallitsevaa markkinatilannetta sekä hintatasoa ja laskennassa saadaan hyödynnettyä mahdollisimman ajantasaista lopullista taseselvitystietoa.*

3.1.2 Energiavarasto kappale 8.2.4

- **Esitetty muutos: Energiavarasto muun tuotannon yhteydessä**
 - *Muutos: Energiavarasto muun tuotannon yhteydessä:*
 - *Energiavarasto voidaan katsoa osaksi muuta tuotantoyksikköä, jos varasto sijaitsee muun tuotantoyksikön yhteydessä, on integroitu samaan verkkoon ja sitä käytetään tuotantoyksikön tuotannon siirtämiseen edelleen verkkoon.*
 - *Jos energiavarasto on yhdistetty tuotantoyksikköön, voidaan energiavaraston purku netottaa tuotantoyksikön tuotannon kanssa ja raportoida tämän tuotantoyksikön tuotantona taseselvitykseen. Energiavaraston lataus tulee raportoida erikseen kulutuksena taseselvitykseen eikä sitä voi netottaa tuotantoyksikön tuotannon kanssa.*
 - *Energiavaraston omakäyttölaitteet katsotaan muun tuotantoyksikön omakäyttölaitteiksi ja omakäyttölaitteissa kulunut sähkö voidaan netottaa muun tuotantoyksikön tuotannon kanssa.*
 - *Tausta: Käsittely vastaavasti kuin verottaja ohjeistaa, josta johtuen täsmennetty ehtoihin energiavarastojen tasekäsittelyä muun tuotannon yhteydessä. Poistettu energiavaraston latauksen käsittely kuten omakäyttö-sähkö eli energiavaraston latausta ei voi netottaa muun tuotannon kanssa, jos muu tuotantoyksikkö ja energiavarasto käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Energiavaraston lataus tulee raportoida erikseen kulutuksena taseselvitykseen.*

Vaihe:
Sidosryhmäkuuleminen
10.3.2026

3.1.3 Verkonhaltijan raportointi 7.1.3.2

- *Muutos: Lisätty mittausalueen tasepoikkeaman myyjän päätyminen pitää ilmoittaa taseselvitysyksikölle 14 vrk etukäteen*
- *Tausta: Täsmennetty myyjän päättämisen aikataulua taseselvityksessä.*

4 Asiakirjat:

- Lausuntolomake
- Vakuusselvitys
- Tasevastaavien ehdot
 - Liite 1 Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsikirja, osa 2: Fingrid Oyj:n yleiset taseselvityksen ehdot (FG-2026/38)